

Bij wijze van ambtsbericht

Aan: De heer J.C.G.M. Berends, CvdK provincie Gelderland
i.a.a.: College van B&W – Scherpenzeel
i.a.a.: Fractievoorzitters gemeenteraadsfracties - Scherpenzeel
Van: Ing. Eppie Klein, wnd. burgemeester Scherpenzeel
d.d.: 11 juni 2021

Geachte heer Berends, beste John,

In het ambtsbericht beschrijf ik de bevindingen vanuit mijn functie als waarnemend burgemeester in de gemeente Scherpenzeel sinds 18 januari 2021. Zonder last en ruggespraak, in alle vrijheid en ongebondenheid geef ik indrukken weer en formuleer een aantal conclusies in relatie tot actuele ontwikkelingen. Daarin neem ik heel nadrukkelijk mijn rol als verantwoordelijk bestuurder in de gemeente Scherpenzeel. Die verantwoordelijkheid te nemen is anders dan het werken vanuit de politieke opdracht van de gemeenteraad. Die opdracht is aan de wethouders. In dit ambtsbericht is het balanceren, zo lijkt het althans, tussen het *persoonlijk acteren* en het *bestuurlijk functioneren*. In dit ambtsbericht wordt ingegaan op uw verzoek een rapportage uit te brengen over de voortgang van de opdracht die u in overleg met de fractievoorzitters aan mij hebt meegegeven. Het ambtsbericht is een beschrijving van waarnemingen, een reflectie daarop en een waardering van de gegeven omstandigheden.

1

De concrete opdracht is:

1. De invulling van een goed burgemeesterschap voor de gemeente Scherpenzeel.
2. De waarnemend burgemeester begeleidt het proces dat de gemeente doorloopt naar aanleiding van het besluit dat GS heeft genomen op 12 januari jl. ten aanzien van de op handen zijnde bestuurlijke fusie tussen Scherpenzeel en Barneveld.

Daarin wordt op uw verzoek tevens aandacht besteed aan de volgende vragen:

- a) Wat heeft de burgemeester gedaan ten aanzien van de punten 1 en 2 van de opdracht?
- b) Wat heeft de inzet en de interventies van de burgemeester concreet opgeleverd?
- c) Wat zijn volgens de burgemeester de aandachtspunten of eventuele obstakels om de opdracht tot een goed einde te brengen?

Van perceptie naar reflectie

1. *De invulling van een goed burgemeesterschap*

De invulling van goed burgemeesterschap vraagt een integrale visie op werken en (samen)leven. In het dagelijkse werken word ik gestimuleerd vanuit de persoonlijke bezieling, integer te handelen en bestuurlijke kwaliteit te leveren. Dat betekent dat ik mij verantwoordelijk weet voor de inhoud van het werk, de manier waarin we in Scherpenzeel met elkaar omgaan en wat mijn functionele rol daarin is. Centrale vragen daarin zijn: Kan ik mij als burgemeester verbinden met hetgeen er gebeurt, welke waarde hecht ik daaraan en kan ik er persoonlijk toedoen?

- Betekenisvol handelen

In de actualiteit staan de beperkingen t.g.v. de RIVM – richtlijnen in de hechte dorpse samenleving centraal. Beperkingen die in eerste instantie belemmerend zijn in het maken en onderhouden van interpersoonlijk contact. Desondanks zijn er veel contacten gelegd. Spontane ontmoetingen met inwoners, op straat en ook digitaal. Actief meedoen in vraaggesprekken en daar waar vragen over het functioneren van de gemeente centraal staan, ben ik één van de gesprekspartners. Dat gaat soms over de grenzen van de eigen portefeuille. Daarin wil ik betekenisvol aanwezig zijn. Als er bijvoorbeeld zorgen zijn over mogelijk grote CORONA-gerelateerde besmettingshaarden in de vleesverwerkende industrie (VION-slachterij met ruim 1200 arbeidsplaatsen) dan leg ik contact met de CEO en had in die spannende periode wekelijks een telefoongesprek met de locatiedirecteur. In het wekelijks overleg met het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT), kan het dan gaan om het verifiëren van de feitelijke gegevens, de genomen maatregelen om (verdere) besmettingen te voorkomen en de kwetsbaarheid van de vele arbeidsmigranten. Daarin betrek ik tevens, voor zover dat dan nog niet is gebeurd, het Regionaal beleidsteam (RBT). Eveneens betrof dat de bestuurlijke aandacht voor en contact met Zorgcentrum Huis in de Wei, waar de CORONA-uitbraak meer dan regionale aandacht trok. Contacten leggen met de plaatselijke ondernemers in deze zware tijd wat betreft de kwetsbaarheid in het verdienmodel, een luisterend oor voor hen te zijn is een ‘intensief’ aandachtspunt. Het is waardevol dat de ondernemer ervaart dat het gemeentebestuur nabij is. Het gemeentebestuur kan een handreiking doen in de aanvraag van de landelijke en lokale steunmaatregelen. Bewust en verantwoord in relatie tot het voorkomen van CORONA-besmettingen, worden lokale initiatieven genomen.

Samen met de wethouder economische zaken, organiseren we werkbezoeken op kleine schaal. Binnen de geldende RIVM-maatregelen, in overleg met het GBT, is vooral individueel maatwerk toegepast. In het betekenisvol handelen is ‘aanwezig zijn’ een belangrijk item; openingshandelingen van bedrijven en maatschappelijke activiteiten, de eerste schoolbezoeken zijn ingepland, de wekelijkse column in de Scherpenzeels krant is gestart en op diverse andere manieren word ik de actualiteit ‘ingetrokken’.

- *Handhavend optreden in openbare orde en veiligheid*

In de gemeenschap Scherpenzeel worden de CORONA-maatregelen correct opgevolgd. Dat is via social media positief geduid. Vaak hebben instanties, verenigingen en individuele personen een hulpvraag gesteld of een informatiewens geuit. In overleg met OM, politie en zorgpartners wordt gewerkt aan het oplossen van een ongewenste zorgvolle ontwikkeling in de jeugdproblematiek; de grote diversiteit in leeftijd baart mij daarin vooral zorgen en benadrukt de urgentie in handelen.

Zoeken naar mogelijkheden van begeleide zorg, aan kwetsbare inwoners, gezinnen en alleenstaanden is ondanks de druk op de financiële ruimte van de gemeente in het sociaal domein, noodzakelijk. Er wordt tevens geïnvesteerd in het ordentelijk oplossen van bestaande niet-gelegaliseerde bedrijfsvoering en clandestiene bouwactiviteiten.

- *Kerken, kerkgenootschappen en religieuze groeperingen*

In Scherpenzeel is naast een actief verenigingsleven, een intense religieuze beleving aanwezig. Kerken en kerkgenootschappen zijn actief en verstaan hun maatschappelijke opdracht. Met al de kerkelijke instanties (digitaal) en parallel daaraan met het predikantenconvent (fysiek) is het reguliere contact weer opgestart. Daarin zijn maatschappelijke brede onderwerpen besproken; het gaat dan onder andere over de bestaande jongerencultuur, de achterstandenproblematiek en het handhaven van de CORONA-maatregelen in het actieve kerkelijk leven.

- *De gemeenteraad, de gemeentelijke organisatie en het college*

In de politieke, bestuurlijke en ambtelijke context, constateer ik een beweging naar contact en verbinding. Het zijn woorden die enerzijds een allergische reactie kunnen oproepen vanuit de tegengestelde belangen en anderzijds ook geduid kunnen worden als klef en zweverig. Het is aan mij, om toch enige vorm van saamhorigheid en consensus in de politieke context te realiseren. Ik ervaar dat als een serieuze opdracht. Die benadering is een lastige en het komt voort uit de recente ontwikkelingen sinds 2019, voor zover ik dat kan terugleiden.

Binnen de politieke context praat men gemakkelijk langs elkaar heen: het gaat dan tegelijkertijd over inhoud én verhoudingen. Dit is overigens niet alleen een Scherpenzeels verschijnsel. Het resultaat daarvan kan zijn, dat in de politieke arena, zowel binnen Scherpenzeel alsook in relatie tot de gemeente Barneveld of de provincie Gelderland, bestuurlijk langs elkaar heen praat en er weinig sprake is van een dialoog. Er is dan meer en eerder sprake van een emotionele discussie op overtuigingen of een monoloog vanuit een vaststaande doctrine. Ik vind dat zeer jammer en constateer dat dit bij de drie genoemde overheden voorkomt.

Daarnaast merk ik op, voor zover ik dat kan waarnemen en tevens vanuit mijn bestuurlijke onafhankelijkheid kan beïnvloeden, dat de politieke, bestuurlijke en ambtelijke context in Scherpenzeel met oprechte bedoelingen een eerlijk beeld schetst van de feitelijke situatie in de aanwezige bestuurskracht. In de bestaande verhoudingen van 'oppositie – coalitie' is er wat betreft de toekomst van Scherpenzeel, nagenoeg geen politieke dialoog (meer) mogelijk. Standpunten zijn ingenomen en blijven (onveranderd) overeind staan.

Binnen de ambtelijke organisatie ontstaat een sfeer waarin de dialoog een steeds grotere waarde krijgt. Met name de jongere medewerkers verstaan de kunst, aan de samenhang van het grote geheel in de gemeentelijke organisatie en het ambtelijk functioneren te werken. Het is voor mij een weldaad in zo'n organisatie bestuurder te zijn. Binnen de organisatie wordt een samenspel aan de dag gelegd, waarbij ieders kennis en vaardigheid tot zijn recht komt. Het gaat daarbij niet alleen om wat er in Scherpenzeel gebeurt, maar ook om de beslissingen die buiten Scherpenzeel, in Barneveld, in Arnhem en in Den Haag worden genomen. Beslissingen op provinciaal niveau, dringen door tot in de haarvaten van de Scherpenzeelse organisatie; dat is overigens inherent aan het Rijnlands organiseren.

In de laatste weken ervaar ik dat de collectieve ambitie steeds verder toeneemt, dat er een groot vertrouwen is in de (thuiswerkende) collega, er wordt vrijelijk kennis uitgewisseld, het gros van de beslissingen hoeft niet eerst langs het managementteam en iedereen moet kunnen rekenen op correcte feitelijke informatie. Het gaat in Scherpenzeel niet primair om allerlei factoren; de focus ligt op de inwoners, de ambtelijke gemeenschap, de buitenkant van de organisatie en het gemeentebestuur. Om dit te kunnen bedienen, zijn correcte afspraken en onderlinge afstemming aanwezig. Het onderwerp Herindeling doet er toe binnen Scherpenzeel; medewerkers stoppen energie in het optimaliseren van het werk, men heeft voeling met wat er in het fusieproces gebeurt en wijst dus niet met de vinger naar elkaar of andere overheden. In Scherpenzeel heeft de ambtelijke organisatie de verbinding met de praktijk (de gemeenschap Scherpenzeel) teruggekregen, daarom gaat het volgens mij nu goed! In het college van B&W wordt collegiaal samengewerkt. De wethouders beheersen de portefeuilles; zeker op de inhoud. Op mijn verzoek is of wordt een klankbordgesprek met de fractievoorzitters, het managementteam, het college van B&W, de individuele raadsleden en andere disciplines binnen de ambtelijke organisatie van de gemeente Scherpenzeel georganiseerd. In deze klankbordgesprekken wordt de opdracht van de burgemeester centraal gesteld en staan met name de feitelijke ervaringen ten aanzien van de hierboven geformuleerde onderwerpen 2a en 2b, centraal.

2. De waarnemend burgemeester begeleidt het proces dat de gemeente doorloopt naar aanleiding van het besluit dat GS heeft genomen op 12 januari jl. ten aanzien van de op handen zijnde bestuurlijke fusie tussen Scherpenzeel en Barneveld.

a) Wat heeft de burgemeester gedaan t.a.v. de punten 1 en 2 van de opdracht?

b) Wat heeft de inzet en de interventies van de burgemeester concreet opgeleverd?

Dit ambtsbericht heeft een tweedeling; het eerste deel is te duiden met het thema 'van perceptie naar reflectie'; het tweede deel hierna typeer ik met 'van reflecteren naar waarderen'. Het eerste deel is geen uitgebreide verslaggeving van activiteiten c.q. nota van bevindingen. Tijdens de hierboven aangegeven klankbordgesprekken, is de 100-dagenbrief geschreven. Daarin beschreef ik een bredere duiding in de actualiteit en het toekomstbeeld van de gemeente Scherpenzeel, in relatie tot het vigerende Herindelingsontwerp Barneveld-Scherpenzeel. Het is inderdaad effectief, in het voorliggend ambtsbericht op verzoek van de Commissaris van de Koning, een aantal gedachten en waarnemingen te formuleren.

- *Perceptie op het verleden*

De gemeente Scherpenzeel was mij in ambtelijk functioneren en in bestuurlijke ambities, marginaal bekend. De activiteiten rondom de herindelingsperikelen in 2010-2011 met de gemeenten Renswoude-Woudenberg-Scherpenzeel heb ik vanuit de provinciaal-politieke context meegemaakt. Daarna heb ik het gemeentebestuur van Scherpenzeel een aantal keren bezocht c.q. contact gehad met het college. Voor zover ik mij kan herinneren was dat bestuurlijk gezien, niet direct een eenvoudige periode te noemen. Eén en ander is nu niet relevant en toch, het geeft mijns inziens wel kleur aan de actualiteit. Sinds 2013 zijn er vier (waarnemend) burgemeesters actief geweest. Het huidige college treedt in januari 2020 aan en heeft te maken met het raadsbesluit d.d. 9 december 2019: 'Op basis van voornoemde documenten te kiezen voor het spoor zelfstandigheid en het spoor herindeling met Barneveld af te sluiten' (agendapunt 9a-beslispunt 2). Er heerste binnen de gemeenteraad vanwege die recente collegewisseling niet altijd een collegiale sfeer. In het voorjaar van 2020 wordt het functioneren van de toenmalig wnd. burgemeester moeizaam. Nadat deze zich heeft ziekgemeld, neemt hij in december 2020 formeel afscheid en is de gemeente Scherpenzeel reeds vele maanden zonder burgemeester. Wethouder mw. Van Dijk functioneert in de periode september 2020 - januari 2021 als locoburgemeester.

- *Perceptie op het heden*

Vanuit mijn werkdisciplines heb ik ervaren dat *inzicht* en *overzicht* binnen het openbaar bestuur belangrijke voorwaarden zijn, om te kunnen *werken* en *organiseren*. In de gemeente Scherpenzeel heb ik in korte tijd ervaren dat politieke zaken en processen, complex in elkaar steken. Die complexiteit en ingewikkeldheid is, voor zover ik dat kan beoordelen, met name in de periode 2019 - 2020 ontstaan. Het is voor alle direct - betrokkenen zeer ingewikkeld. De directbetrokkenen ervaren de frustratie, de teleurstelling, een vorm van onveiligheid en wantrouwen, dat zich soms in een loyaliteitsconflict toont. Het was een forse opgave, mede ten gevolge van de beperking (Corona-maatregelen) in fysieke contacten, daarin de samenhang der dingen en het grote geheel te ontdekken.

Immers, dat kan mij helpen in het organiseren van het werk en met allen, of velen, het samenspel aan de dag te leggen waarin *ambtelijke kennis en vaardigheden* binnen de *politieke en bestuurlijke context* het meest tot z'n recht komt. Eén belangrijk aspect is daarin nog niet genoemd: de beleving van de *'van buitenaf geregisseerde, gedwongen samenwerking of fusie'*.

Binnen en buiten het gemeentehuis, ontmoet ik een ambtelijke organisatie met potentie en vooral medewerkers die eigenaarschap tonen in hun werk. Medewerkers leveren voor zover ik dat kan beoordelen, hoogwaardig werk in betrokkenheid op en met elkaar. Ondanks het gegeven dat 80% van de medewerkers thuiswerkt, heerst er een hechte teamsfeer. Men weet elkaar te vinden! Het past bij de gedrevenheid van de 'young professional'. Dat is de kracht waarmee, ondanks de recente bestuurlijke perikelen en de actuele politieke context, de gemeenschap wordt bediend. Het Herindelingsadvies en het voorafgaande Zienswijzetrageet interfereren op die gemeenschapszin.

Wat betekent het om op *Twee sporen* (samenwerkingsspoor en fusiespoor) te moeten werken? Het is in mijn perceptie dat het werken volgens het Rijnlands concept, dankzij het Managementteam en vooral vanuit de stimulerende rol van de gemeentesecretaris, de medewerkers gemotiveerd blijven. Vanuit hun professionaliteit leveren zij een bijdrage aan de dienstverlening en de beleidsmatige ontwikkeling. Het is mijn persoonlijke waardering aan allen, dat zij deze ambitie houden ondanks zo'n moeilijke periode! De besluitvormingscyclus van de politieke besluitvorming krijgt weer waarde op de inhoud. Overigens een opmerking terzijde, de procesgang van de stukken heeft een lange doorlooptijd vanwege de beoogde zorgvuldigheid in de vastgestelde procedure(s). Hier ontmoeten *leefwereld* en *systemwereld* elkaar. Dat speelt parten: Scherpenzeel *leeft* en de provincie Gelderland hanteert het *stysteem*, zo is de beleving. Dat geeft onrust in alle lagen, domeinen en disciplines van het werk: het zet zelfs de beoogde samenwerking met Barneveld onder druk! *Het is zeker niet 'samenwerken om zelfstandig te blijven', zo is wel (onterecht) de beleving in Arnhem en Barneveld ontstaan*. Ondanks de verscheidenheid in beleving te Barneveld en Scherpenzeel waardeer ik de regelmatige contacten met collega Luteijn.

- *Reflectie op het werk*

Deze perceptie bepaalt de inzet van mijn werk. Hierover in het kort een aantal typeringe die enerzijds voortkomen uit persoonlijke betrokkenheid, dagelijkse ervaringen en persoonlijke observaties. Anderzijds, zijn het ook objectieve constateringe. Tijdens het schrijven heb ik mij afgevraagd, hoe objectief mijn bevindinge zijn. Het hoeft niet verwonderlijk te zijn, dat ik in de reflectie op het werk, vooral bezig ben om het geheel integraal te benaderen. Daarin ga ik verder dan alleen een subjectieve mening te formuleren over bestuurskracht, financieel beleid en toekomstperspectief. Hierna signaleer ik in het kort een aantal van die aspecten.

Organisatie

1. De ambtelijke organisatie zit 'kort' op de samenleving. Dat motiveert de medewerkers.
2. De ambtelijke organisatie heeft een oriëntatie op het verlenen van service aan de burger.
3. De medewerkers zijn niet van de grote verhalen: oriëntatie op veilig wonen, de participatie van de burger en het primair proces staan centraal.
4. De organisatie laat zich typeren als dynamisch - ambitieus en zeker niet als beheer gemeente. Overigens is het geheel wel gericht op het leveren van maatwerk.
5. De organisatie heeft een flexibele schil en gebruikt die ook; echter, de professional kent zijn nog niet bereikte grenzen. De flexibele schil wordt eerder ingezet vanwege de aanvulling op kwantiteit dan op kwaliteit.
6. De strategische kant van de organisatie is de laatste drie jaar zeer versterkt; en toch moet men alles doen: uitvoering én strategie. In de organisatie staat het allround vakmanschap centraal.
7. De specialistisch ingestelde Scherpenzeelse organisatie, zal moeten ervaren dat het op enig moment ook kwetsbaar kan zijn.
8. De faciliteiten voor de medewerkers zijn op hoog niveau.
9. De bedrijfsvoering draait om mensen.

Gemeenschap

1. Het aantal arbeidsplaatsen is bijna gelijk aan het aantal inwoners. Dat is uniek! De bijdragen van inwoners in de participatie 'doet er toe'.
2. Ambitieuw woningbouwprogramma in een zorgvuldige planning.
3. Grote tevredenheid over de nabijheid van de medewerkers.
4. Calamiteiten worden gemeld en binnen 24 uur verholpen.
5. Scherpenzeel zelfstandig? 'Wat zal dat geweldig zijn', zo geeft 82% van de inwoners te kennen.

Bestuur

1. Wisseling van de wethouders (december 2019 – januari 2020) werd als een coupe ervaren.
2. De betrokkenheid op de geformuleerde toekomstvisie(s) blijft leidend.
3. Raadsbesluit t.a.v. zelfstandig Scherpenzeel d.d. 9 december 2019 en de bekrachtigde Samenwerkingsstrategie d.d. 25 maart 2021, zijn leidend.
4. De samenwerking in het college, de beleidsruimte om collegiaal te kunnen functioneren en de collegiale interventies te plegen, worden zeer gewaardeerd.

Samenwerking met de raad

1. Integriteit van de huidige waarnemend burgemeester is een zeer, zeer belangrijk item.
2. Brief aan voormalig waarnemend burgemeester De Vries.
3. Bespreking van het Rapport Frissen. Daarop is een aantal moties ingediend.
4. De 'vanzelfsprekende' stemverhoudingen (coalitie – oppositie resp. 8 versus 5) zijn minder voorspelbaar aan het worden.
5. Er wordt in de opiniërende en besluitvormende raadsvergaderingen weer met wederzijds respect naar elkaar geluisterd.
6. Rust is een element dat expliciet wordt ingebracht en wordt ervaren.
7. Verbindingen, hoe fragiel in het systeem en eveneens nog niet robuust op de relatie, worden steeds vaker erkend en ook nadrukkelijk gelegd. Er is waardering voor deze uitwerking.
8. Vertrouwen wordt hersteld en veiligheid is een positieve basis aan het worden.

Samenwerking met Barneveld

1. Scherpenzeel heeft de potentie en ambitie zelfstandig te kunnen blijven.
2. Binnen het herindelingsproces Barneveld – Scherpenzeel, is het correct faciliteren van de Zienswijze gemeente Scherpenzeel op het HO d.d. 26 januari 2021, een belangrijk onderwerp.
3. Er wordt langs twee sporen gewerkt: het intergemeentelijk samenwerkingsspoor en het fusiespoor. Dit is ook nadrukkelijk in de organisatie gecommuniceerd.
4. De regelmatige contacten met college van Barneveld helpen elkaar te begrijpen: 'bedoelen we hetzelfde?' Daardoor ontstaat er wederzijdse (h)erkenning?
5. Barneveld heeft nog geen kernenbeleid geformuleerd; de ambtelijke organisatie van Scherpenzeel participeert in de doordenking daarvan.
6. Het ordentelijk georganiseerde referendum met het HerindelingsOntwerp als basis; de briefing aan de gemeenteraad vanuit gemeente, provincie en BZK ging daaraan vooraf.
7. Het veranderspoor, in de beoogde samenwerking aan de nieuwe (bestuurlijke) organisatie en het parallelle fusiespoor in de samenvoeging met Barneveld, heeft veel impact op het collegiaal bestuur. Het gaat daarin nog vooral over ambitie, belangen, vertrouwen, relatie, draagvlak en emotie. Desondanks wordt er met verantwoorde ambitie door de medewerkers van beide gemeenten gewerkt aan het Plan van aanpak en de Projectorganisatie.
8. Contacten met BZK over de uiteindelijke te verwachten besluitvorming ten aanzien van het wetsontwerp gemeentelijke herindeling Barneveld – Scherpenzeel zijn gelegd.

Van reflecteren tot waarderen

In het eerste deel van dit ambtsbericht beschrijf ik mijn bevindingen als waarnemend burgemeester. In een aantal gesprekken heb ik tevens een aantal verwachtingen gedeeld, over de actuele ontwikkelingen binnen het bestuur en de organisatie van Scherpenzeel. In die gesprekken is mijn functie en rol als *verantwoordelijk bestuurder* benadrukt. Die verantwoordelijkheid is in dit tweede deel de rode draad *van het reflecteren naar het waarderen* van het beoogde fusietraject.

Op 6 mei jl. was het 100 – dagen gesprek met de fractievoorzitters. Volgend op het gesprek met de fractievoorzitters is mijn 100 - dagenbrief, gericht aan de gemeenschap Scherpenzeel, op 8 mei jl. gedeeld. Parallel daaraan verscheen een interview in een aantal regionale-en landelijke dagbladen.

Ondanks de frequente contacten in Barneveld en Arnhem, wil ik steeds, zo typeerde ik dat hiervoor, zonder last en ruggespraak mijn indrukken en bevindingen kunnen delen. Een gesprek of overleg dat fysiek of telefonisch plaatsheeft kan uitnodigen om stellig te zijn. Die stelligheid past dan in de context van het betreffende gesprek. In dit ambtsbericht benadruk ik het proces dat ik vanuit mijn functie van waarnemend burgemeester ervaar en in mijn rol als begeleider van de bestuurlijke fusie.

2c. Wat zijn volgens de burgemeester de aandachtspunten of eventuele obstakels om de opdracht tot een goed einde te brengen?’

Deze belangrijke vraag is nu zeer actueel. Deze heb ik graag na het bekend worden van het Herindelingsadvies van Gedeputeerde staten aan de Provinciale staten, willen beantwoorden. Omdat ik op dat moment ook de argumentatie en de reacties van GS op de zienswijze van Scherpenzeel ken.

Mijn waardering voor de ruimte die ik krijg, om vanuit bestuurlijke integriteit de tweeledige opdracht betekenisvol uit te voeren. Enerzijds burgemeester voor de gemeenschap te zijn en anderzijds procesbegeleider in het herindelingsproces te wezen. Het is geen geheim, dat het binnen al de geledingen (actoren en factoren) behoedzaam manoeuvreren is. En, vooral oprecht te blijven en daarmee vervolgens aan de opdracht en de gestelde verwachtingen te kunnen voldoen. In dit procesdocument doe ik een poging die waardering te geven aan de hierboven geciteerde vraag.

- De opdracht tot een goed einde brengen

In ons gesprek van 5 mei jl. heb ik mijn zorgen geuit over de actuele ontwikkelingen in de Scherpenzeels organisatie. Het ging mij daarin vooral om de bestending van het eigenaarschap zoals de medewerkers dat in hun dagelijkse werk laten zien. De initiator, de drager en de hoeder daarvan heeft een nieuwe mooie uitdaging, en neemt afscheid van Scherpenzeel. Een aantal vragen wordt nu actueel: Kan de organisatie het eigenaarschap bestendigen en op welke manier wordt de organisatie meegenomen in het herindelingsproces? Het is juist aan mij, om naar moraliteit, de menselijke factor in het werken aan het tweesporenmodel (samenwerking in dienstverlening met Barneveld en fusie met de gemeente Barneveld) te formaliseren. Het past mij, hierin mijn bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen. De gesprekken in de Stuurgroep i.o. en het overleg van de beide colleges van Barneveld – Scherpenzeel, mogen niet gefrustreerd worden. Het gaat daarin om de menselijke factoren, die tegelijkertijd deel uitmaken van de colleges en de aanstaande werkgroepen als belangrijke actoren.

Het is mijn grote behoefte om het gedrag, voor zover ik dat kan beïnvloeden te formaliseren. Dat raakt politiek, gemeenschap, organisatie en bestuur. Mijn bespiegeling c.q. reflectie situeer ik dus tegen de achtergrond van enkele specifieke eerdere en latere ontwikkelingen in de Scherpenzeelse samenleving.

We hebben te maken met een aantal grote issues:

- Het politieke centrum van de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld, dat zijn fiat geeft op basis van politieke overwegingen. Deze overwegingen worden gevoed door behoefte- en gedragspatroon in de bevolking. Om die overweging te leren kennen, heb ik met de Scherpenzeelse raadsleden in de afgelopen weken een individueel, persoonlijk gesprek gehad. Zij hebben daarvoor de setting kunnen kiezen.
- Het bestuurlijke complex, dat sinds januari 2020 de raadsopdracht serieus neemt. Dat daarin een verschuiving van oppositie en coalitie heeft plaatsgevonden en de eigenlijke opdracht niet veranderde.
- De geschiedenis van de mislukte herindeling Renswoude - Scherpenzeel – Woudenberg is in de organisatie manifester aanwezig dan we denken. Onwillekeurig voedt dat het sentiment, van de te verwachten struikeling in het fusieproces. Om die reden heb ik gesprekken gehad met de collega's van Woudenberg en Renswoude.
- Er is nog geen vertrouwensbasis aanwezig dat de kern Scherpenzeel een 'zelfbeschikkingsrecht' krijgt in de nieuwe gemeente Barneveld.
- Het ongewisse van het besluit door de (demissionair) minister van BZK en de procestoetsing door RvS brengt ook mij in fors dilemma.
- Wat wordt de argumentatie van GS voor het Herindelingsadvies in het statendebat? Gezien de positieve ontwikkelingen in de ambtelijke organisatie, de gedrevenheid waarmee wordt gewerkt, de taakvolwassenheid in het college, de actuele projectenrealisatie en andere positieve ontwikkelingen is dat een belangrijk item.
- De kracht en de potentie die binnen de ambtelijke organisatie is, wordt ook als een aanmoediging door de bestuurders ervaren om door te gaan op het spoor van het instandhouden van de feitelijke zelfstandigheid voor de komende generaties.

De cruciale vraag of ik de opdracht tot een goed einde kan brengen wordt omkaderd door onder andere deze bovengenoemde, soms tegenstrijdige, issues.

- *De aandachtspunten of eventuele obstakels*

De bestuurlijke verantwoordelijkheid waaiert een aantal richtingen uit: naar de gemeenschap Scherpenzeel, de gemeenteraad, het College van B&W, de ambtelijke organisatie en niet in het minst naar de Commissaris van de Koning. Daarin ben ik verantwoordelijk, voor mijzelf alsook voor allen die direct of indirect daarmee te maken hebben. Dit is een erkenning en een bewustzijn, daarin recht te doen aan de diversiteit van verwachtingen. Om die reden moet blijf ik in de bestuurlijke verantwoordelijkheid dicht bij mezelf en zal ik dicht bij de gemeenschap Scherpenzeel blijven in mijn observaties en de waardering van deze opdracht.

De voorbereiding op de eventuele fusie tussen Barneveld en Scherpenzeel verloopt niet zonder extra inspanningen. In de toch al ingewikkelde financiële situatie waarin veel gemeenten verkeren, is mijns inziens een financiële impuls van de provincie Gelderland onontkoombaar. Temeer nu de provincie deze fusie wenst, mag een meer dan gemiddelde financiële bijdrage van de provincie worden verwacht. In dit opzicht is het Herindelingsadvies een teleurstelling voor de gemeente Scherpenzeel.

Bij de vernieuwing van het bestaande dorpenbeleid in de gemeente Barneveld wordt de betrokkenheid van de diverse dorpen in de nieuwe gemeente versterkt. Het verdient aanbeveling om dit samen met Scherpenzeel uit te voeren. Het project heeft tenslotte alles te maken met de “plus” die de provincie aan de fusie wenst toe te voegen. De financiering van dit project in 2022-2023 onder regie van de gemeenten, zou volledig voor rekening van de provincie moeten komen. Dan kunnen de gemeenten de energie richten op de bemensing (en de financiering) van het herindelingsproject zoals in het Plan van Aanpak is omschreven.

Het grootste obstakel is op dit moment (!) de ongewisheid wat betreft de meningsvorming in Provinciale Staten m.b.t. het Herindelingsadvies en de te verwachten besluitvorming van de demissionair minister van BZK. Daarnaast ervaar ik op dit moment dat de gemeenteraad zich onvoldoende bewust is van de noodzaak om samen te werken; wat de uitkomst van het beoogde fusieproces ook zal zijn. Een niet te onderschatten obstakel zijn de media; zij belemmeren de zorgvuldigheid in de zoektocht naar éénwording.

Een ander groot aandachtspunt voor mij is, dat de bestuurders van de beide gemeenten nog geen synergie ervaren. Nu één van de ‘architecten’ van het Tweesporenbeleid vertrekt, zal het toekomstig beleid om het realiseren van het ideaal van de zelfstandige gemeente of samenwerking met Barneveld, in het geding kunnen komen.

- *Het wegen van het herindelingsadvies*

Reeds eerder heb ik aangegeven dat met meer tijd en beleidsruimte, de fusie van onderop te bouwen, ook een gereede slagingskans zou hebben. Desondanks ben ik vanuit mijn bestuurlijke verantwoordelijkheid, de mening toegedaan dat ondanks de politieke opdracht vanuit de gemeenteraad Scherpenzeel, de inhoudelijke voorbereiding op de gemeentelijke herindeling noodzakelijk is. Daarmee doe ik in mijn integer handelen als onafhankelijk bestuursinstituut, recht aan het dragen van bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de gemeenschap en de ambtelijke organisatie. In mijn advies aan het College van B&W daarin dezelfde zorgvuldigheid en verantwoordelijkheid te betrachten, creëert het college voor zichzelf ruimte, ze geeft dan te kennen dat de interventies in de afgelopen periode en de Zienswijze op het Herindelingsontwerp van januari jl. een correcte beweging tot samenwerking is. De gemeenschap Scherpenzeel hoeft dat zeker niet als een visieverandering of ‘paradigma-shift’ te zien. Recht doen aan de wens van de Scherpenzeelse bevolking en waarderen van de ingezette processen die gefaciliteerd worden door de (beide) waarnemend burgemeester(s), om daarmee de zelfstandigheid van Scherpenzeel met of zonder een fusietraject te borgen.

Tenslotte

De taak als waarnemend burgemeester zal ik, ondanks de actuele tegenstellingen kunnen volbrengen. Waar ik behoefte aan heb, is de integere benadering door alle actoren in het herindelingsproces. De inzet van Scherpenzeel is zelfstandigheid; bestuurlijk en ambtelijk wordt dat nagestreefd. En ondanks dat, zoals ik hierboven heb beschreven, investeert de ambtelijke en de bestuurlijke organisatie vanuit de 'no regret' attitude op twee sporen. Wat de besluitvorming ook zal worden en zijn, de ambtelijke organisatie is straks gereed voor zowel 'het één als het ander'. Hoe het dan ook zij, de provincie Gelderland heeft met het actuele Herindelingsontwerp een geweldige positieve interventie gepleegd op de bestuurskracht van Scherpenzeel en de realiteitszin van werken naar kwaliteit op diverse domeinen. De Arhi-procedure vraagt een forse inzet van beide gemeenten. Bestuurlijk en ambtelijk heeft dit proces hoge prioriteit en gaat het soms ten koste van inzet op andere opgaves.

Samenvatting van het ambtsbericht

- Gedurende deze periode heb ik mij verbonden met de gemeenschap Scherpenzeel.
- In het herindelingsproces ben ik vanwege mijn bestuurlijke verantwoordelijkheid van mening, dat de inhoudelijk voorbereiding op het Herindelingsadvies met een zelfstandige kern Scherpenzeel van de nieuwe gemeente moet plaatsvinden.
- De discrepantie van het provinciaal Herindelingsadvies met het bovengenoemd gemeentelijk raadsbesluit geeft het college van B&W Scherpenzeel geen direct mandaat, de inhoudelijke voorbereiding op de herindeling met Barneveld te doen.
- Het werken langs de bekende twee sporen, met het no-regret uitgangspunt zal bestuurlijke spanning opleveren. De provincie Gelderland kan, met het afgeven van garanties in het zelfbeschikkingsrecht voor de kern Scherpenzeel, een handreiking doen aan het college van B&W.
- In de komende maanden zal ik mijn verantwoordelijkheid nemen, om mij als ambassadeur te bewegen tussen de beslissers, de stakeholders en de uitvoerders in het herindelingsproces. Ervoor te zorgen dat de voorbereiding van een nieuwe organisatie voor de nieuwe gemeente niet stagneert.
- Met deze rolname kan het onderhavige proces tot een goed einde gebracht worden.
Hiermee neem ik mijn verantwoordelijkheid voor de gemeenschap Scherpenzeel en de ambtelijke organisatie in de gemeente Scherpenzeel, om de toekomst van de zelfstandige kern Scherpenzeel en de belangen van de betrokken disciplines in de nieuwe gemeente duurzaam te borgen.

Met veel vreugde, alertheid in handelen, persoonlijke inzet, bestuurlijke betrokkenheid, grote voorzichtigheid en persoonlijk afhankelijkheid van God mijn Schepper, werk ik bij leven en welzijn, met meer dan gewone inzet verder.

Doornspijk / Scherpenzeel, 11 juni 2021

Ing. Eppie Klein - Wnd. Burgemeester Scherpenzeel